

ΑΡΘΡΟ

Καιρός να ειπωθούν μερικές αλήθειες

Από την απαισιοδοξία στην αισιοδοξία και ξανά στην απαισιοδοξία για την οικονομία μας. Ο Μάρτιος ήταν μήνας βαθιάς απαισιοδοξίας. Η αίσθηση αυτή προκλήθηκε εν μέρει από την ίδια την κυβέρνηση, η οποία έχει ειδικευτεί στο να τρομάζει τον κόσμο για να τον κρατά, έτσι, πειθαρχημένο. Στις 25 Μαρτίου, ήρθε η θριαμβολογία των Βρυξελλών. Κράτησε λίγο όμως. Στις 15 Απριλίου, ο πρωθυ-

πουργός ζήτησε να παύσει η «παραφιλολογία», τονίζοντας ότι «πολλά ανεύθυνα λέγονται». Διερωτάται κανείς: «Ποιοι είναι τάχα αυτοί που ενεργούν τόσο ανεύθυνα;» Οι απειράριθμοι ξένοι οικονομολόγοι από διάφορες χώρες; Ο κ. Σημίτης; Η κα Βάσω Παπανδρέου; Όποιοι και αν είναι, γεγονός παραμένει ότι στο καθημερινό λεξιλόγιο ξαναμπήκε η έννοια της «αναδιάρθρωσης του χρέους». Πόσοι όμως καταλαβαίνουν πράγματι τι σημαίνει ο συγκεκριμένος όρος;

Οι προσπάθειες του πρωθυπουργού να θέσει τέλος στη συζήτηση δεν πείθουν κανέναν
Οι λόγοι γι' αυτό είναι αδιαμφισβήτητοι: **Πρώτον:** ο πρωθυπουργός προέβη και κατά το παρελθόν σε κατηγορηματικές δηλώσεις, τις οποίες, την ίδια στιγμή -ή λίγο πιο μετά-, ανέτρεψε πλήρως με τις πράξεις του.

Δεύτερον: τα σκοτεινά ντους στα οποία μας υποβάλλει «δύσκολες στιγμές», σύντομα «μπαίνουμε ξανά στις αγορές», «όχι νέα μέτρα», νέα και σκληρότερα μέτρα, «η κατάσταση είναι κρίσιμη», «πήραμε ανάσα», «μπήκαμε στην εντατική» κ.ο.κ. - όχι μόνο δεν λειτουργούν πλέον, αλλά στερούνται και σοβαρότητας.

Τρίτον: ως συνέπεια των ανωτέρω, εδώ και έξι τουλάχιστον μήνες ο ίδιος ο πρωθυπουργός -και όχι μόνον η συνεχώς αντιφάσκουσα κυβερνήσή του- δεν γίνεται πιστευτός ό,τι και αν διακηρύσσει.

Τέταρτον (και σημαντικότερο): δεν είναι μόνον οι Έλληνες που δεν πιστεύουν πλέον τον πρωθυπουργό, αλλά και οι ξένοι που αρχικά τον στήριζαν. Οι υποστηρικτικές δηλώσεις πλέον γίνονται για τους τύπους.

Πέμπτον: οι παντός είδους αριθμοί που προβάλλει η κυβέρνηση απλώς δεν «βγαίνουν». Οι κυβερνητικές προβλέψεις για αύξηση των εσόδων και μείωση των εξόδων διαψεύδονται πλήρως σε καθημερινή βάση.

Έκτον: το δημόσιο χρέος μας, ως ποσοστό του ΑΕΠ, πλησιάζει το 160% και, συνεπώς, είναι μαθηματικά αδύνατον να αποπληρωθεί εάν δεν επιτευχθεί ανάπτυξη με έναν ρυθμό και μια διάρκεια που καμία ευρωπαϊκή χώρα δεν έχει επιτύχει μέχρι σήμερα.

Έβδομον: η κατάσταση αυτή αντικατοπτρίζεται εντατικά στην αγορά και στα spreads.

Όγδοον: η αγορά πάσχει και πρέπει να καθυστεραστεί. Η κυβέρνηση όμως δεν έχει ακόμη καταλάβει ότι άλλο πράγμα είναι οι δηλώσεις ξένων αξιωματούχων υπέρ της πολιτικής της και άλλο η ψυχολογία της αγοράς που αντιδρά με τους δικούς της υπολογισμούς.

Είδη αναδιάρθρωσης
Αν γίνει δεκτό η ανωτέρω λογική της αντιφάσεως και αποτυχημένης προβλεπτικότητας, αναδιάρθρωση θα γίνει. Πρέπει λοιπόν να απαντηθεί το εξής ερώτημα: Τι είδους αναδιάρθρωση θα γίνει ή πρέπει να γίνει;

Κάθε είδος αναδιάρθρωσης έχει τα χαρακτηριστικά του, τις δυσκολίες του, τις επιπτώσεις του, αλλά και τους οπαδούς του! Το τονίζω αυτό διότι είμαι σίγουρος πως όταν -και όχι αν- ο πρωθυπουργός κάνει τελικώς την αναδιάρθρωσή του, θα εκμεταλλευθεί τις γλωσσικές δυσκολίες που συνοδεύουν τα κάθε λογής «αναδιάρθρωτικά μέτρα» με σκοπό να δικαιολογήσει τη μεταβολή της πολιτικής του και να μας πείσει ότι, όχι, δεν πρόκειται για «κούρεμα»! Απλοποιώντας υπερβολικά ίσως τα πράγματα, διακρίνουμε τρία εί-

δη κουρέματος και, συνεπώς, τρία ενδεχόμενα.

Το πρώτο σενάριο είναι το πιο ήπιο και αναφέρεται στον επαναπροσδιορισμό του ελληνικού χρέους (re-profiling). Είναι αυτό που θα προτιμούσαν οι τράπεζες που έχουν επενδύσει σε ελληνικά ομόλογα. Βάσει αυτού του σεναρίου, τα ομόλογα θα μπορούσαν να αντικατασταθούν από νέα, μεγαλύτερης διάρκειας και μικρότερου επιτοκίου. Στην περίπτωση αυτή, οι απώλειες για τις τράπεζες θα είναι περιορισμένες, καθώς το «ποσό» που θα χρωστάμε θα μείνει ως έχει. Πρόκειται όμως σαφώς για «κούρεμα», το οποίο επίσης συνοδεύεται από το κρίσιμο ερώτημα: Ποιος θα πληρώσει; Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Στήριξης;

Το δεύτερο σενάριο περιλαμβάνει αλλαγή στις διάρκειες και στο επιτόκιο των ελληνικών ομολόγων. Και πάλι ανακύπτουν δύο ερωτήματα: Ποιος θα πληρώσει; Και γιατί; Αν στο δεύτερο ερώτημα δινόταν η απάντηση «Για να σωθεί το ευρώ και η Ευρώπη», θα ανταπαντούσα πως *στο εξωτερικό έχει ήδη αρχίσει να δημιουργείται η πεποίθηση ότι η Ελλάδα δεν σώζεται και πως, σήμερα, σε αντίθεση με ό,τι ίσχυε προ ενός έτους, οι Γερμανοί τουλάχιστον πιστεύουν ότι μπορούν να απορροφήσουν τις συνέπειες μιας ελληνικής κατάρρευσης*. Προς αποφυγή παρεξηγήσεων, προσθέτω ότι, βεβαίως, δεν υπάρχει ομογνωμία σε αυτά τα θέματα.

Το τρίτο σενάριο είναι το «κούρεμα» των ιδιωτών δανειστών μας σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό. Στην περίπτωση αυτή, ανάλογα με το ύψος του «κουρέματος», μεγεθύνονται και οι επιπτώσεις στο διεθνή τραπεζικό χώρο, ενώ υπάρχουν και παραλλαγές ανάλογα με τον τρόπο εμπλοκής του ΔΝΤ και των ευρωπαϊκών μηχανισμών.

Οι σοβαρότερες όμως επιπτώσεις θα είναι για τις ελληνικές τράπεζες, ιδίως εάν αυτές συνεχίσουν να αρνούνται, για μη ορθολογικούς λόγους, να κάνουν συγχωνεύσεις, αλλά και για τα ασφαλιστικά ταμεία, αν και πολλά από αυτά έχουν ήδη, ουσιαστικά, πτωχεύσει.

Νέες ιδέες

Λόγω των ανωτέρω φόβων και αντιρρήσεων, φαίνεται ότι επί του παρόντος προτιμάται η μορφή της επιμήκυνσης του χρέους και αποφεύγεται η επάρατος λέξη «κούρεμα».

Η επιμήκυνση όμως προσλαμβάνει πλέον νέα μορφή, η οποία αποφεύγει τις δυσκολίες της άμεσης πώλησης κρατικών «ασημικών», την οποία προϋποθέτει η απαίτηση ιδιωτικοποιήσεων.

Η ιδέα προβλέπει τη σύσταση εταιρείας στην οποία θα περιέλθουν τα σημαντικότερα -αξιοποιήσιμα και ελεύθερα βαρών- περιουσιακά στοιχεία του δημοσίου. Λαμβάνουσα μάλιστα τη μορφή της Ανώνυμης Εταιρείας, θα μπορούσε να χαίρει και φορολογικών πλεονεκτημάτων, όπως είναι π.χ. η αφορολόγητη διανομή μερισμάτων. Η εταιρεία θα μπορεί να αντιλή κεφάλαια με ενέχυρο την προμνησθείσα περιουσία του ελληνικού δημοσίου. Επίσης, δίνοντας προνομιούχες μετοχές, θα μπορεί να προβεί σε νέες εκδόσεις κρατικών ομολόγων ή και να ανταλλάξει χρέος του δημοσίου με τέτοιες μετοχές (debt-to-equity swap).

Για τους υπάρχοντες, ιδίως ξένους, ομολογιούχους, τα ανωτέρω σημαίνουν ότι, αν κάποια στιγμή το δημόσιο χρέος δεν πληρωνόταν σε αυτούς, τότε θα είχαν άμεση πρόσβαση στα υποθηκευμένα περιουσιακά στοιχεία του ελληνικού δημοσίου. Με άλλα λόγια, στους λογαριασμούς τους, το απλήρωτο χρέος θα εμφανιζόταν ως

περιοριστικό στοιχείο Α αξίας ίσης με το χρωστούμενο ποσό. Αυτό, σε πολύ γενικές γραμμές, είναι το αναφανόμενο, πολύ «έξυπνο» σχέδιο (που μερικοί αποδίδουν εν μέρει στην Goldman Sachs που ... πάντα βρίσκει «λύσεις» στις δύσκολες μας στιγμές!

Έξυπνο ή επικίνδυνο;

Και τα δύο. Εκ πρώτης όψεως, το σχέδιο είναι έξυπνο διότι θα ηρεμήσει - ίσως - τους ξένους δανειστές μας. Έξυπνο είναι, επίσης, διότι μπορεί πρόσκαιρα να καθυστερήσει τις αγορές και να πέσουν τα spreads. Συγχρόνως όμως είναι ιδιαίτερα επικίνδυνο διότι οι δανειστές αυτού του είδους, που έχουν τόσο σοβαρές συνέπειες, λειτουργούν επιτυχώς μόνον εάν οι δανειολήπτες μπορούν να αποπληρώσουν το χρέος στα όσα χρόνια τους έχουν δοθεί. Στην περίπτωση μας, ας υποθέσουμε ότι μας δίνονται 10-15 χρόνια και ας ελπίσουμε -άγνωστο αυτό- ότι τα επιτόκια θα μειωθούν κάπως, δεδομένης της έκτασης της υποθήκης που θα κάλυπτε όλο το χρέος.

Η αποπληρωμή του χρέους, όμως, απαιτεί σοβαρότατες περικοπές δαπανών και ανάπτυξη. Καλώς ή κακώς, η χώρα μας δεν έχει δώσει μέχρι τώρα δείγματα τέτοιας επιτυχίας. *Θα κινδυνεύσουμε, λοιπόν, να βρεθούμε στη θέση όλων εκείνων των δανειοληπτών που υποθήκευσαν το σπίτι τους για να πάρουν δάνειο και το... έχασαν.*

Μια τόσο περίπλοκη συμφωνία δεν μπορεί να αξιολογηθεί δεόντως αν δεν γνωρίζεις κανείς τις λεπτομέρειές της. Αν όμως το υπάρχον Μνημόνιο θεωρείται αντισυμβατικό επειδή δεν επικυρώθηκε από τη Βουλή με 180 ψήφους (ως παραχωρών εθνική κυριαρχία), άραγε μια νέα και τόσο επικίνδυνη συμφωνία για το δημόσιο συμφέρον δεν θα απαιτούσε κάτι ακόμη περισσότερο, όπως π.χ. την προκαταρκτική (διά δημοψηφίσματος ή εκλογών) έγκριση του ελληνικού λαού;

Επιπλέον, λόγω της σύνθετης οικονομικής και νομικής φύσης της, η συμφωνία αυτή θα φέρει τεράστια κέρδη σε όποια -ή όποιες- τράπεζες αναλάβουν την υλοποίησή της. Ανάλογα, όμως, αμύθητα κέρδη θα αποκομίσουν και τα (Ελληνικά) δικηγορικά γραφεία -ποια θα είναι αυτά;- που θα ασχοληθούν με την υπόθεση. Άλλος ένας λόγος, λοιπόν, για να γρηγορούν οι πολίτες.

Παρ' όλ' αυτά, η ισχυρή αλλά τελικά φοβισμένη πλειοψηφία του ΠΑΣΟΚ μπορεί να έβαζε στον πειρασμό την κυβέρνηση να περάσει τη συμφωνία από τη Βουλή. *Όποιος όμως σκεφτεί να υπερψηφίσει ένα τέτοιο, δεύτερο, Μνημόνιο πρέπει να σκεφτεί πολύ σοβαρά τι κάνει και να μην υποκύψει στους παραπλανητικούς λόγους των επικοινωνιολόγων της κυβέρνησης και των υποταγμένων ΜΜΕ.*

Τελική σκέψη

Το «κούρεμα» και η «επιμήκυνση» της αποπληρωμής του χρέους «με καλυμμένα ομόλογα» **ΔΕΝ αρκούν από μόνα τους** για να μας βγάλουν από το χάος στο οποίο μας βύθισαν χρόνια κομματικής κακοδιοίκησης. Η λέξη-κλειδί είναι «Ανάπτυξη» - και αυτή **πρέπει να επιτευχθεί γρήγορα μέσω:**

- Περιορισμού της απασχόλησης στο δημόσιο τομέα και περικοπή των τεράστιων και αδικαιολογητών αμοιβών σε μερικές ΔΕΚΟ.
- Δραστικού και άμεσου περιορισμού της γραφειοκρατίας σε συνδυασμό με δραστικό περιορισμό του χρόνου καθυστέρησης των επενδύσεων από το Συμβούλιο της Επικρατείας.
- Παροχή φορολογικών κινήτρων για επενδύσεις, **ιδίως σε στρατηγικά ευαίσθητες περιοχές, σε συνδυασμό με ένα μελετημένο πρόγραμμα διοικητικής αποκέντρωσης και αποσυμφόρμησης της Αθήνας.**

- Δημιουργία «σταθερού» φορολογικού περιβάλλοντος με σκοπό την ευρύτερη προσέλκυση επενδυτών.

Όλα αυτά μπορεί αυτά η κυβέρνηση να τα κάνει;

Του Βασιλείου Μαρκεζίνη

Ακαδημαϊκού

Με αφορμή την έκδοση του νέου βιβλίου του κ. Βασιλείου Μαρκεζίνη, με τίτλο «Η Ελλάδα των κρίσεων - Ένα προσωπικό δοκίμιο», ο Εκδοτικός Οργανισμός Λιβάνη, διοργανώνει εκδήλωση στο ξενοδοχείο «Μεγάλη Βρετανία» στην Πλατεία Συντάγματος, την Πέμπτη 12 Μαΐου 2011 στις 7 μ.μ.